

REFORMA 1848

A) Obce

Místní (politické) obce. Vymezeny na základě katastrálních obcí.

"základem svobodného státu je svobodná obec"

Volená správa: obecní výbor a představenstvo.

Dvojitá působnost: ve vlastních záležitostech (samospráva)
zastoupení moci státní

11 925 obcí.

B) Okresy

Zcela nové.

112 okresů (okresní hejtmanství) (Čechy: 80, Morava: 25, Slezsko: 7)

Malé, zřizovány expozitury.

Soudní okresy: celkem 310 (Čechy 210, Morava 78, Slezsko 22)

Reforma 1855: správní okresy sloučeny se soudními.

C) Kraje

1850 – 1855: 10 krajů + Praha.

V čele krajské vlády (samospráva).

Příliš velké.

1855 – 1867: 19 krajů + Praha (Čechy 13, Morava 6, Slezsko 0)

Krajské úřady. Málo kompetencí. Zrušeny 1867 bez náhrady.

D) Země

Tradiční článek územní správy v Předlitavsku.

Samosprávné. (Země Moravská a Slezská sloučeny)

REFORMA 1867 (prosincová ústava)

Okresy:

Soudnictví trvale odděleno od státní správy.

Soudní okresy zůstaly územní jednotkou jen moci soudní. (328 okresů)

Vzniklo 126 politických (správních okresů) – okresní hejtmanství.

Samosprávné.

Počet okresů se zvyšoval (migrace obyvatelstva). 1918: 141 okresů.

Kraje: zrušeny

Země: Země Moravská a Země Slezská (rozděleny) – do roku 1927.

1918: ČESKOSLOVENSKO

Rakouský systém územní veřejné správy převzat beze změny

- **Obce:** 11 435
- **Soudní okresy:** 328
- **Politické okresy:** 141 (1938: 148 okresů)
- **Země**

Snahy o reformu: Župní zákon (1920)

Důvody: - země příliš velké
- snaha o sjednocení systému správy se Slovenskem

Země a politické okresy měly být zrušeny.

Politická správa přenesena do soudních okresů:

Model: obce – soudní a politické okresy (328) – župy. Všechny samosprávné.

Neujalo se. 1927 župní zákon anulován.

Zůstal model: obec – okres (politický) – země – stát. Všechny samosprávné.

1927: Země Moravskoslezská.

Změny 1938 – 1945: prohlášeny za právně neplatné.

REFORMA 1948

Národní výbory. Místní, okresní, krajské.

Zrušeny země a soudní okresy. Obvody soudů ztotožněny s politickými okresy.

- **Obce:** 10 871
- **Politické okresy:** 179 (i obvody okresních soudů)
- **Kraje:** 13 + Praha

REFORMA 1960

Centralizace moci.

- **Obce:** pokračuje slučování
- **Okresy:** 76
- **Kraje:** 7 + Praha

Vývoj počtu obcí

Rok	Počet obcí
1961	8726
1970	7511
1980	4778
1990	4104
1991	5768
1992	6097
1994	6230
1997	6234

Územní veřejná správa 1850 - 1855

Kraj	Okresní hejtmanství	Soudní okresy	Místní obce
Pražský	8	24	1 069
Budějovický	9	31	1 303
Plzeňský	13	31	1 714
Chebský	12	34	1 351
Českolipský	10	24	688
Jičínský	16	39	1 393
Pardubický	11	27	1 401
Praha	1	1	1
Čechy	80	210	8 920
Brněnský	12	38	1 196
Olomoucký	13	40	1 235
Morava	25	78	2 431
Slezsko	7	22	574
České země	112	310	11 925

Územní veřejná správa 1855 - 1867

Kraj	Smíšené okresní úřady	Místní obce
Praha	20	996
Tábor	16	825
České Budějovice	15	478
Písek	13	796
Plzeň	18	928
Cheb	19	752
Žatec	15	605
Litoměřice	19	614
Mladá Boleslav	17	523
Jičín	16	515
Čáslav	14	794
Hradec Králové	13	522
Chrudim	12	571
Hl. město Praha	1	1
Čechy	208	8 920
Brno	18	737
Jihlava	8	562
Znojmo	9	388
Uherské Hradiště	12	419
Olomouc	17	682
Nový Jičín	13	357
Morava	77	3 145
Slezsko	23	574
České země	112	12 639

Župní členění v českých zemích (1921 – 1927)

Župa	Okresy	Obce
Hl. město Praha	1	1
I. Praha	42	1 858
II. Pardubice	15	648
III. Hradec Králové	21	684
IV. Mladá Boleslav	26	827
V. Česká Lípa	19	567
VI. Louny	23	724
VII. Karlovy Vary	20	628
VIII. Plzeň	31	1 271
IX. České Budějovice	25	902
X. Jihlava	17	709
XI. Brno	20	768
XII. Olomouc	28	907
XIII. Uherské Hradiště	12	320
XIV. Moravská Ostrava	22	496
XXI. Český Těšín	6	125
České země	328	11 435
XV. Bratislava	16	517
XVI. Nitra	9	440
XVII. Martin	13	480
XVIII. Zvolen	13	627
XIX. Liptovský Mikuláš	12	415
XX. Košice	18	994
Slovensko	81	3 473